

อิศรญาณ ภาษาต

เพลงภาษาไทยไม่จ๊กเต็ม

ผู้แต่ง

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

หม่อมเจ้าอิศรญาณ แต่งขึ้นในสมัย

รัชกาลที่ ๕ มีเรื่องเล่ากันว่า หม่อมเจ้าอิศรญาณ มีพระจริตที่ไม่ปกตินัก เคยทำอะไรผิดจริตไปอย่างหนึ่งจึงถูกรัชกาลที่ ๕ ตรัสว่า บ้า ทำให้เกิดความน้อยพระทัย จึงนิพนธ์เพลงยาวขึ้นบทหนึ่ง ภายหลังเรียกว่า "ภาษิตอิศรญาณ"

ลักษณะคำประพันธ์

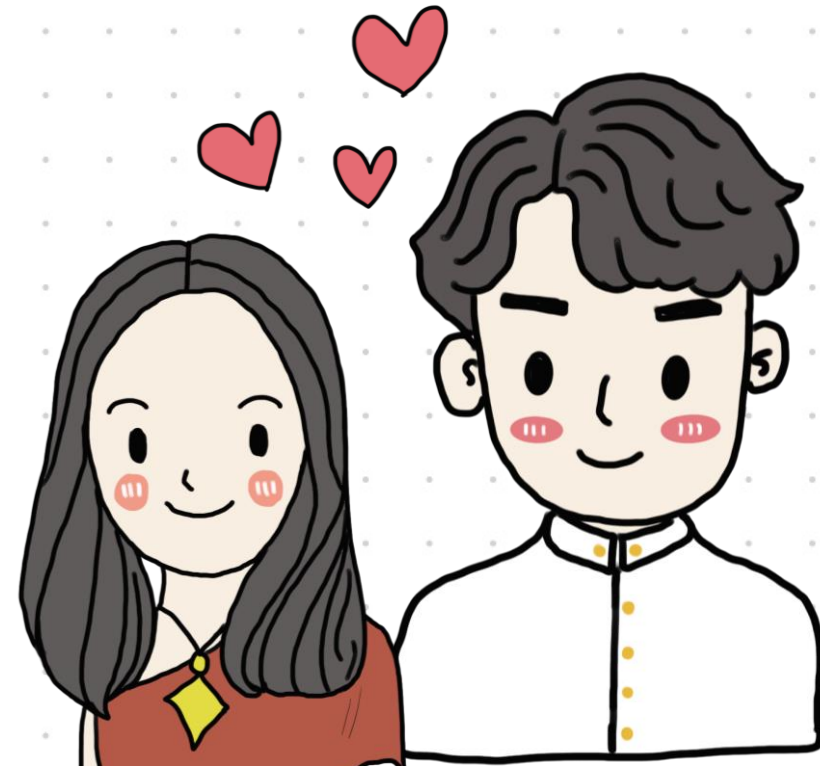
อิศรญาณภาษิต แต่งด้วย กลอนเพลงยาว มีลักษณะ
เหมือนกลอนสุภาพ (กลอนแปด) แต่ขึ้นบทแรกด้วยวรรครับ
และจบด้วยคำว่า **เอ๋ย** ในสมัยก่อนผู้ชายนิยมเขียนเพลงยาว
ถึงหญิงที่รัก เพลงยาวที่ใช้เป็นจดหมายรักลงท้ายด้วย "**เอ๋ย**"
จึงเป็นที่มาของคำว่า "**ลงเอ๋ย**"

อิศรญาณภาษิต

อิศรญาณภาษิต มีเนื้อหาที่ให้ข้อคิด
คติเตือนใจ จึงเรียกว่า **ภาษิต**
สอนการปฏิบัติตนให้เหมาะสม
บางตอนใช้ถ้อยคำประชดเหน็บแนม
ในการสอน

อิศรญาณภาษิต

เทศนาคำไทยให้เป็นทาน

๑ อิศรญาณชาญกลอนอักษรสาร
โดยตำนานศุภอรรถสวัสดิ์

หม่อมเจ้าอิศรญาณผู้ทรงเชี่ยวชาญในเชิงกลอนทรงนิพนธ์
คำกลอนสุภาษิตโบราณ สั่งสอนเตือนใจไว้เพื่อเป็นทาน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

© สำหรับคนเงือจิตจริตเวลา
ต้องน้ามโนมัยใหญ่ยาวรี

ด้วยมัวเมาโมน่มากในซากผี
สำหรับนี่เป็นม้าอาชาไนย

สำหรับคนที่ง่วงเวลาเบาปัญญาที่ปลุ่มหลงในความชั่วต้อง
ฝึกใจให้รู้เท่าทันกิเลส คือ เอาใจเป็นนายบังคับใจตัวเองให้อยู่
เหนือกิเลส เพื่อจะได้เป็นพานนะไปสู่ความสุข

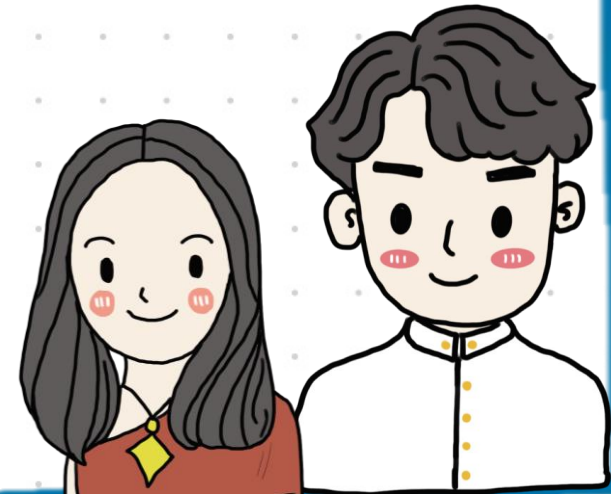
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

๑ ชายข่าวเปลือกหนึงข่าวสารโบราณว่า
น้ำผึ้งเรือเสื่อพั้งป่าอชฌาสัย
เราก็จิตคิดดูเล่าเขาก็ใจ
รักกันไว้ดีกว่าชังระวังการ

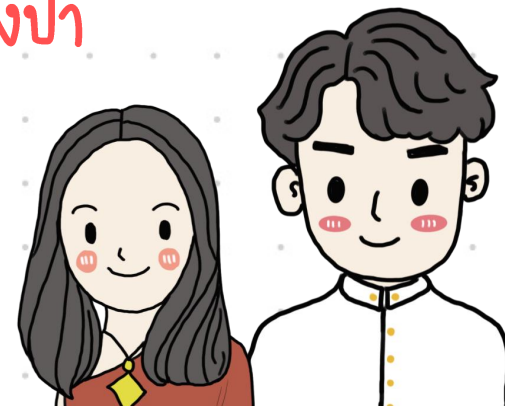
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

ผู้ชายกับผู้หญิงนั้นต่างกันดั่งข้าวเปลือกกับข้าวสาร โบราณกล่าวไว้ว่า
ชายเปรียบเสมือนข้าวเปลือก หญิงเปรียบเสมือนข้าวสาร ซึ่งเป็นการสอนให้
ผู้หญิงรู้จักรักนวลสงวนตัว เพราะผู้หญิงคล้ายกับข้าวสารที่ผ่านการขัดสีพร้อมที่
จะนำไปนึ่งอย่างเดียว ไม่สามารถนำมาปลูกใหม่ได้อีก ขณะที่ผู้ชายเปรียบเสมือน
ข้าวเปลือกที่สามารถนำไปเพาะปลูกและเจริญงอกงามใหม่ได้เรื่อย ๆ ซึ่งทั้งชาย
และหญิงต่างก็ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เหมือนกับสำนวน **น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า**
และต้องนึกถึงใจเขาใจเรา รักกันไว้ก่อนจะดีกว่าการเกลียดชังกัน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

๑ ผู้ใดดีต่ออย่างก่อกิจ
สืบทักไม่ถึงกับกึ่งพาล

ผู้ใดผิดพ่อนพักอย่างนักหนา
เป็นชายชาญอย่าเพ้อคาดประมาทชาย

ผู้ใดที่ทำความดีต่อเรา เราควรทำความดีต่อเขาตอบ ส่วนผู้ใดที่ทำไม่ดีต่อเราหรือทำไม่ถูกต้องก็ไม่ควรโกรธหรือตำหนิ จนแตกน้กทำความดีสืบครั้ง ก็ไม่เท่าทำความชั่วครั้งครั้ง ความชั่วนั้นจะทำลายความดีลงจนหมดสิ้น เกิดเป็นชายก็ไม่ควรดูถูกชายด้วยกัน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

◎ รักสั้นนั้นให้รู้อยู่เพียงสั้น รักยาวนานอย่าให้เย็นเกินกฎหมาย
มิใช่ตายแต่เขาเราก็ตาย แงนดูฟ้าอย่าให้อายแก่เทวดา

ความรักความสัมพันธ์จะเป็นไปอย่างยาวนาน ต้องอาศัยการทำดีต่อกัน
อย่างสม่ำเสมอ และไม่ทำอะไรเกินขอบเขตกฎหมาย อย่างไรก็ตามเสียเราทุกคนก็ต้อง
ตาย ควรทำดีต่อกันไว้ เวลาที่แงนดูฟ้าจะได้ไม่อายเทวดาที่อยู่บนสวรรค์

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ อย่าดูถูกบุญกรรมว่าทำน้อย
น้ำตาลข่อยมากเมื่อไรได้หนักหนา
อย่างนอนเปล่าเอากระจกยกออกมา
ส่องดูหน้าเสียทีหนึ่งแล้วจึงนอน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

อย่าดูถูกความดีที่ทำเพียงเล็กน้อย เพราะมันจะสะสมไปเรื่อย ๆ
และมากขึ้นทุกที คล้ายกับการปาดน้ำตาลที่แม้จะไหลออกมาเพียง
เล็กน้อย แต่หากเวลาผ่านไป น้ำตาลก็สามารถจะเพิ่มจำนวนขึ้นมาก
เรื่อย ๆ ได้เช่นกัน "อย่านอนเปล่าเอากะจกยกออกมา" ต้องการจะสื่อ
ให้เราสำรวจกาย จิตใจ และการกระทำของตัวเองในแต่ละ
ละวัน เตือนใจให้มีสติมันทบทวนตัวเองในทุก ๆ วัน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ เห็นตอหลักปักขวางหนทางอยู่
พื้เคราะห์์ดูควรทิ้งแล้วจึงถอน
เห็นเต็มตาแล้วอย่าอยากทำปากบอน
ตรองเสียก่อนจึงค่อยทำกรรมทั้งมวล

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

เห็นสิ่งใดก็ดขวางทางอยู่ จงพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่
จะเอาออกเพราะอาจเป็นอันตรายได้ และเมื่อไปเห็นการกระทำ
ของใคร อย่างรีบพูดออกไป ควรคิดพิจารณาให้ดีเสียก่อน
ก่อนที่จะพูดหรือทำอะไรเพราะอาจนำผลร้ายมาสู่ตนเองได้
สอนให้รู้จักคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรองก่อนจะพูดหรือทำสิ่งใด

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

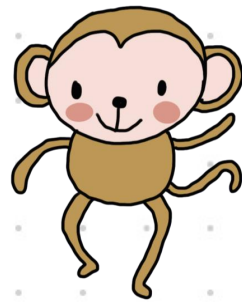
◎ ค่อยดำเนินตามไต่ผู้ไปหน้า
เอาหลังตากแดดเป็นนิจคิดคำนวณ

ใจความว่าผู้มีคุณอย่างนุณหวน
รู้ที่ถ่วงจึงสบายเมื่อปลายมือ

ให้ประพฤติปฏิบัติตนตามผู้ใหญ่ เพราะย่อมมีความรู้และประสบการณ์
มากกว่า และอย่าเป็นคนอกตัญญู จงมีความขยันหมั่นเพียรทำงานอยู่เสมอ
แล้วจะมีความสุขสบายในภายหน้า

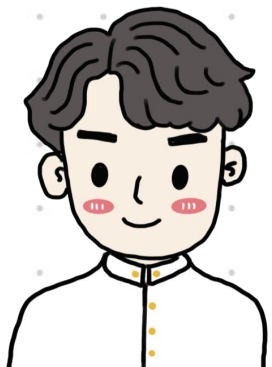
อัครญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จ๊กเต็มม

◎ เพชรอย่างดีมีค่าราคายิ่ง
ส่งให้ถึงจะรู้ค่าหรือนรือ
ต่อผู้ดีมีปัญญาจึงนารือ
ให้เขาลือเสียวว่าชายนี้ขายเพชร

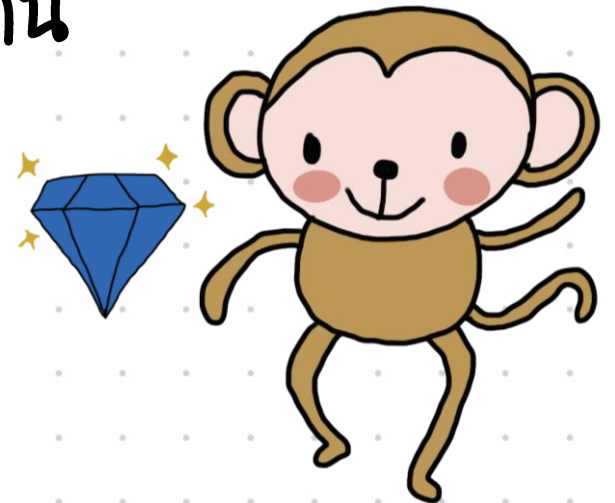
อึศรณญาณภาศิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเดียม

การนำของมีค่าให้กับคนที่ไม่รู้ค่า ก็เหมือนกับ
การนำเพชรไปให้กับลิง ดังนั้น เราควรจะสมาคมกับคน
ที่มีปัญญาและมองเห็นค่าของตัวเอง เราควรที่บอกว่า
" ให้เขาลือเสียวว่าชายนี้ขายเพชร " หมายถึง ให้คน
ร่ำลือว่าเรานั้นมีปัญญาราวกับมีเพชรมากพอที่
จะอวดได้

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ ของสิ่งใดเจ้าว่างามต้องตามเจ้า
ใครเลขเล่าจะไม่งามตามเสด็จ
จำไว้ทุกสิ่งจริงหรือเท็จ
พริกไทยเม็ดนิดเดียวเคี้ยวยังร้อน

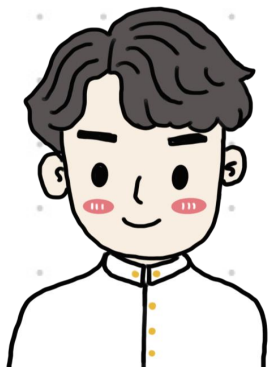
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

บทนี้พูดถึงการเห็นดีเห็นงามตามเจ้านาย ต่อให้ไม่เห็นด้วยก็ต้องเก็บไว้ข้างใน เพื่อให้ไม่เดือดร้อนตนเอง เพราะหากเดือดร้อนขึ้นมาต่อให้เป็นเรื่องเล็กเหมือนพริกไทยเม็ดเดียวก็กลายเป็นเรื่องใหญ่โตได้เช่นกัน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ เกิดเป็นคนเชิงดูให้รู้เท่า
อยากใช้เขาเราต้องกำประนมกร

ใจของเราไม่สอนใจใครจะสอน
ใครเลขน่อนจะว่าตัวเป็นวัวมอ

เกิดเป็นคนต้องรู้เท่าทันใจของตนเอง คือต้องสอนใจตนเองหรือเตือน
ตนเองได้ และถ้าจะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เราต้องอ่อนน้อมถ่อมตน
เพราะไม่มีใครที่จะคิดว่าตนเป็นวัวให้คนอื่นใช้งาน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ เป็นบ้าจี้นิยมชมว่าเอก
คนโหยกเหนกรักชากล่ำบากนมอ
อันยศศักดิ์มิใช่เกล้ามาแต่พอ
ถ้าเขาขอเหมือนอย่างเกาให้เราคัน

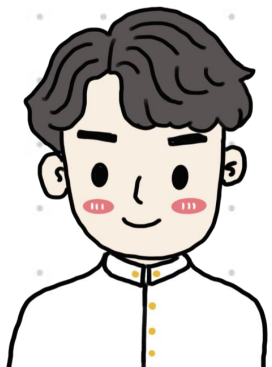
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

คนบ้ายชอบให้คนเขานิยมยกย่องเปรียบเหมือนคนไม่อยู่
กับร่องกับรอย ซึ่งแก้ไขได้ยาก ยศ หรือตำแหน่งนั้นก็มิใช่เหล่า
จงมาแต่พอควร อย่าไปยึดติด หลงยศ หลงตำแหน่ง คำเขียนขอ
ต่าง ๆ นั้น ถ้าเราหลงเชื่อ อาจทำให้เราเดือดร้อนได้

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ บ้างโลดเล่นเต็นรำทำเป็นเจ้า
เป็นไรเขาไม่จับผิดคิดดูมัน
ผีมันหลอกช่างผีตามก็มัน
คนเหมือนกันหลอกกันเองกลัวเกรงนัก

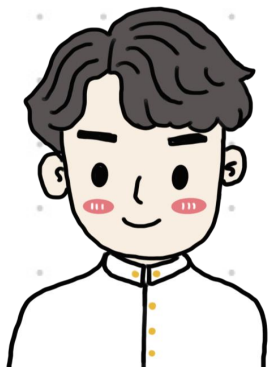
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

บางคนทำตัวเหมือนเจ้าเข้าสิง ไม่มีใครคิด
จับผิดว่าเป็นผีจริงหรือไม่ แต่ต่อให้เป็นผีจริงก็
ปล่อยให้หลุดไป เพราะอย่างไรก็น่ากลัวน้อยกว่า
กว่าคนที่มานหลอกกันเอง

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

◎ สูงอย่าให้สูงกว่าฐานนานไปล้ม
จะเรียนคมเรียนเถิดอย่าเปิดฝัก
คนสามขวามือปัญญาหาไว้ทัก
ที่ไหนหลักแหลมคำจงจำเอา

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

ถ้าจะสร้างสิ่งใดที่สูงเกินสมดุลงของฐานก็อาจจะทำให้ล้ม
ได้ **สอนให้รู้จักประมาณตน** ไม่ให้ทำอะไรเกินฐานะของตนเอง
การศึกษาหาความรู้ก็ต้องขยันหมั่นเพียรโดยไม่อวดรู้จนเกินไป
และเราควรที่จะปรึกษานารีอกับผู้ใหญ่เพราะมีประสบการณ์มา
ก่อนเรา หากสิ่งไหนที่ดังามก็ควรจะจดจำและนำไปใช้

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

◎ เดินตามรอยผู้ใหญ่นมาไม่กั๊ด
ไปพูดขัดเขาทำไมขัดใจเขา
ใครทำตึงแล้วหย่อนผ่อนลงเอา
นักเลงเก่าเขาไม่หาญราญนักเลง

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

เราควรประพฤติปฏิบัติตามแบบอย่างผู้ใหญ่ซึ่งมี
ประสบการณ์มาก่อน เหมือนกับสำนวน **เดินตามผู้ใหญ่
หมาไม่กัด** และไม่ควรไปพูดขัดผู้อื่นเพราะอาจขัดใจเขาได้
นอกจากนี้ เราควรรู้จักยืดยุ่น ถ้ามีคนหาเรื่องก่อนเราก็ก
จะไม่หาเรื่องตอบ

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ เป็นผู้หญิงแม่หม้ายที่ไร้พ่อ
ชายมักขี้วทำเลียบเทียบข่มเหง
ไฟไหม้ยังไม่เหมือนคนที่จนเอง
ทำอวดเก่งกับชื่อคาวากระไร

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

ในยุคสมัยก่อนนั้นمیمุมมองว่า การเป็นหญิงหม้ายไม่มี
สามีคอยปกป้อง มีโอกาสถูกชายอื่นพุดจาแตะโลมข่มเหง ส่วน
ไฟไหม้บ้านยังไม่ร้ายแรงเท่ากับคนที่ทำตนเองให้ยากจน ซึ่งใน
ที่นี้อาจหมายถึงการหมดเงินไปกับกิเลสตัณหาต่าง ๆ และอย่า
ทำตัวทำทากฎหมาย และบทลงโทษ

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ อันเสานินแปดศอกตอกเป็นหลัก
ไปมาพลักบ๋อยเข้าเสายังไหน
จงฟังหูไว้หูคอยดูไป
เขื่อน้ำใจดีกว่าอย่าเขื่อน้ำ

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

เสานินขนาด ๘ ศอกถูกตอกลงบนพื้นดินอย่างมั่นคง
เมื่อมีคนมาผลักไปผลักมาเสานินข่อมสั่นคลอน เหมือนใจคน
ข่อมอ่อนไหวไปตามคำพูดของผู้อื่นได้ ฉะนั้น จึงควรฟังหูไว้หู
และคิดให้รอบคอบก่อนที่จะเชื่อใคร มีใจคอนักแน่นไม่หลงเชื่อ
คำขูขงโดยง่าย ให้รู้จักไตร่ตรองให้ดีเสียก่อนที่จะคล้อยตาม
คำพูดของผู้อื่น

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

๐ หญิงเรียกแม่ชายเรียกพ่อเอาไว้ใช้ มันชอบใจข้างปลอมไม่ชอบดู
ที่นางปิดที่ซิดไซให้ทะเล คนจึกซุเหล่นลิวไพล่นลิวพลิก

ถ้าเราต้องการขอความช่วยเหลือก็ควรใช้คำพูดอ่อนหวานเพราะ
ไม่มีใครชอบให้ใช้คำพูดห้วน ๆ หรือดุตัน และควรพูดจาให้รู้จักกาลเทศะ
เช่น เมื่อเจอคนตาเหล่ก็ควรรู้จักเลียงไม่พูดตรง ๆ เพื่อมิให้เสียหน้าใจ

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

◎ เอาปลานมอเป็นครูดูปลานมอ
บนบกนออกุตสำน้เสือกกระเดือกกระดิก
เขาย่อมว่ามาควายเสียดายพริก
รักนขอกนยกยับทั้งตัวอย่างกลัวเล็บ

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

เราควรเพียรพยายามแบบปลานมอที่อยู่บนบกแล้ว
พยายามตะเกียกตะกายกลับไปในน้ำให้ได้ ส่วนการมาควาย
แล้วอย่าเสียดายพริกนั้น หมายถึง หากจะทำการใหญ่ก็ไม่ควร
กลัว แต่ควรทำให้เต็มที่ ส่วนวรรคสุดท้ายต้องการจะสื่อว่า
หากเราอยากจะหยอกล้อผู้อื่น เราก็ควรไม่กลัวที่ผู้อื่นจะหยอก
ล้อเรากลับบ้าง

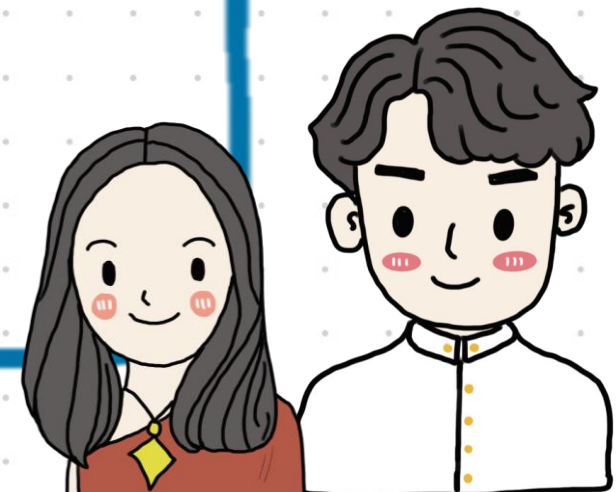
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

◎ มีใช้เนื้อเอาเป็นเนื้อก็เหลือปล้ำ
แต่หนนามตำเข้าสัคนิดกรีดยังเจ็บ
อันโลภลาภบาปหนาตักหนาเข็บ
เมื่อรู้เก็บผิวรู้ทำพารำเริญ

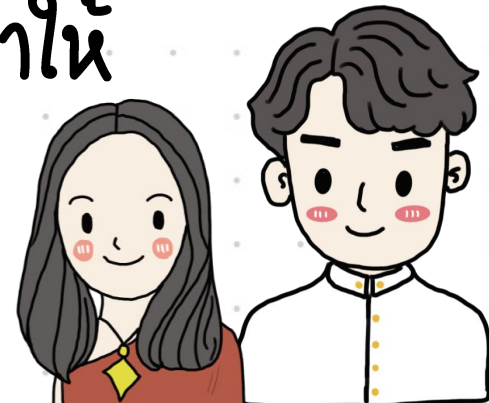
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

คนเราถ้าไม่ใช่เนื้อคู่กันอยู่ด้วยกัน แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็
เจ็บปวดได้ เหมือนกับหนามตำเพียงนิดเดี๋ยวก็สร้างความเจ็บปวด
ได้ไม่น้อย นอกจากนี้การใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างสามีภรรยา ควร
ตัดความโลภ และตัณหาต่างๆ ออก ฝ่ายสามีต้องขยันทำงาน
เลี้ยงครอบครัว ส่วนภรรยาต้องรู้จักเก็บหอมรอมริบจะทำให้
ครอบครัวเจริญยิ่งขึ้น

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

◎ ถึงรู้จริงนึ่งไว้อย่าไ้รู้
ไม่ควรกำเกินหน้าก็อย่าเกิน

เต็มทีครู่เดียวเท่านั้นเขาสรรเสริญ
อย่าเพลิดเพลिनคนช่งนักคนรักน้อย

แม้ว่าเราจะรู้จริง เราก็ไม่ต้องอวดว่าเรารู้ แม้จะได้รับการชื่นชม
จากผู้อื่นก็เพียงในระยะเวลาสั้น ๆ ดั่งนั้น อย่าทำอะไรมากเกินหน้าเกิน
ตาผู้อื่น เพราะจำนวนคนที่รักเรานั้นมีน้อยกว่าคนที่เกลียดเรา

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ วาสนาไม่คู่เคียงเคียงเขาหาก
ผีเรือนตัวไม่ดีผีอื่นพลอย

ถึงมีปากมีเสียบเปล่าเหมือนเต่านอย
พูดพล่อยพล่อยไม่ดีปากขี้นิ้ว

ผู้มีอำนาจน้อยกว่าข่อมไม่สามารถเทียบผู้ที่มีอำนาจสูงกว่าได้
ถึงแม้ว่าจะมีปากในการพูดแต่พูดไปก็ไร้ประโยชน์ หากไม่ระวังกายและใจ
ของตนเองให้ดี ตัวเราจะประพฤติชั่วได้โดยง่าย การพูดพล่อยๆ โดยไม่คิด
ให้ดีก่อนพูดเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ แต่ไม้ไผ่อันหนึ่งต้นอันหนึ่งแหวะ
สีแหยะแหยะตอกตะบันเป็นคว้นฉิว
ช่างก็บออย่าว่าเล่นกระเด็นปลิว
แรงหรือหนีวซึ่งใจดูจะสู้ช่าง

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จ๊กเต็มม

สอนให้ไม่ประมาทเพราะบางอย่างอาจจะมีพิษภัยกว่าที่คิด
อย่างไม้ไผ่อันที่ต้นกับอีกอันที่เจาะเป็นรู เมื่อนำมาสีกันเบา ๆ
ก็เกิดความร้อนได้เหมือนกัน และหากเราโดนช่างกับหรือทำร้าย
หากคิดจะแก้แค้นเอาคืน ควรพิจารณาตัวเองให้ดีก่อนว่ามี
พลังกำลังมากพอจะสู้กับช่างหรือไม่

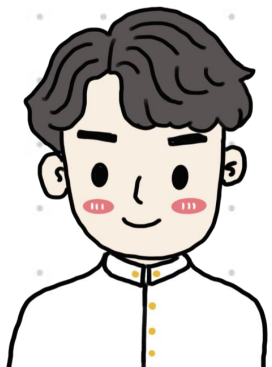
อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ ล้องูเห่าเล่นก็ได้ใจกล้ากล้า
แต่ว่าอย่าชักเขื่องเข้าเบื่องนาง
ต้องว่องไวในทำนองคล่องทำทาง
ตบนิ้วพางเดียวม้วนจึงควรล้อ

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

ถ้าเราจะล่อเล่นกับงูเห่า (สิ่งที่ดูอันตรายและ
เสียงร้าย) จะต้องมีใจที่กล้าหาญ คล่องแคล่ว ว่องไว
ต้องรู้วิธีการจับงู ไม่จับงูเห่าข้างหาง และสามารถตบ
หัวงูเห่าให้ตายในครั้งเดียวได้ หากไม่สามารถทำได้
งูเห่าจะย้อนกลับมากัดเราตายได้

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ ถึงเพื่อนฝูงที่ชอบพองอกกันได้
ถ้าแม่ให้เสียทุกคนกลัวคนขอ
พ่อแม่เลี้ยงปิดปากเป็นกกกอ
จนแล้วหนอเหมือนเปรตเหตุด้วยจน

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

การจะขออะไรกับเพื่อนฝูงที่ชอบพอกันก็สามารถขอกันได้
แต่เราไม่สามารถให้ทุกคนที่เข้ามาขอได้ เพราะพ่อแม่ก็ดูแล
ทะนุถนอมเรามาอย่างดี กว่าเราจะมีทุกอย่างจนวันนี้
แต่ถ้าเราให้คนอื่นไปจนหมดตัว สุดท้ายแล้วเราจะกลายเป็น
เหมือนเปรตที่ต้องไปขอส่วนบุญกับผู้อื่น

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

◎ ถึงบุญมีไม่ประกอบชอบไม่ได้
ต้องอาศัยคิดดีจึงมีผล
บุญหาไม่แล้วอย่าได้ทะนงตน
ปุถุชนรักกับชังไม่ขังขึ้น

อิศรญาณภาษิต

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็ม

ถึงมีบุญวาสนาก็ต้องทำตัวอย่างสม่ำเสมอ คิดดี
ทำดีบุญจึงส่งผล เมื่อหมดวาสนาลงแล้วอย่า ทะนงตน
ว่าเป็นผู้มีบุญบารมี ความรักความชังนั้นเป็นสิ่งที่ไม่จริง
ยั่งยืนเท่าการทำความดี

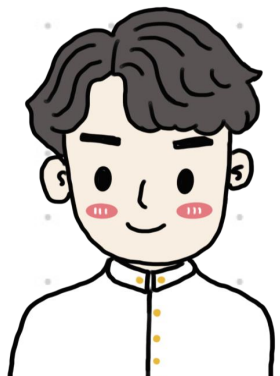
คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงภาษาไทยไม่จืดจาง

หม่อมเจ้าอิศรญาณ ทรงใช้สำนวนไทยหลายสำนวนเปรียบเปรยหรือ
ประชดประชัน ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้โดยไม่ต้องอธิบายความมาก เช่น

- ◆ **ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสาร** ผู้หญิงมักเสียบเปรียบผู้ชาย คือ ข้าวสาร
งอกใหม่ไม่ได้เหมือนข้าวเปลือก
- ◆ **น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า** คนเราจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงภาษาไทยไม่จืดจาง

- ◆ **พื้ช้ด้าพลอย** ถูกช้ดเต็มเมือพลาดปล้งหรือเมือคราวเคราะห์ร้าย
- ◆ **เดินตามผู้ใหญ่** **หมาไม่กัด** ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่ผู้ใหญ่ทำมาก่อนแล้ว เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

การใช้โวหาร นำธรรมชาติที่พบเห็นมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นนามธรรม
ทำให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น ดังตัวอย่าง

◎ อย่าดูถูกบุญกรรมว่าทำน้อย
น้ำตาลข่อยมากเมื่อไรได้หนักหนา
อย่างนอนเปล่าเอากะจกยกออกมา
ส่องดูหน้าเสียบทีหนึ่งแล้วจึงนอน

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงภาษาไทยไม่จืดจาง

จากตัวอย่าง มีการเปรียบเทียบการทำบุญว่าเหมือนกับการ
รองน้ำตาล ซึ่งที่แรกก็จะได้เพียงน้อยนิด แต่นานๆ ไปจะเพิ่มพูน
มากขึ้น และสอนให้พิจารณาตนเองว่า ทำประโยชน์อะไรบ้างอย่า
ปล่อยเวลาให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งเปรียบเทียบการส่องกระจก
คือ การสำรวจตนเอง

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

การใช้โวหาร นำธรรมชาติที่พบเห็นมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นนามธรรม
ทำให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น ดังตัวอย่าง

๑ อันเสานินแปดศอกตอกเป็นหลัก
ไปมาปลักบ่อยเข้าเสายังไหน
จงฟังนุไวนุคอยดูไป
เชื่อน้ำใจดีกว่าอย่าเชื่อยุ

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

จากตัวอย่าง มีการเปรียบเทียบว่า เสาหินขนาด ๘ ศอกถูกตอกลงบนพื้นดินอย่างมั่นคง เมื่อมีคนมาผลักไปผลัก มาเสานหินข่อมสันคลอน เหมือนใจคนข่อมอ่อนไหวไปตาม คำพูดของผู้อื่นได้ ฉะนั้น จึงควรฟังหูไว้หู และคิดให้รอบคอบ ก่อนที่จะเชื่อใคร มีใจคอนหนักแน่นไม่หลงเชื่อคำขูขงโดยง่าย ให้รู้จกไตร่ตรองให้ดีเสียก่อนที่จะคล้อยตามคำพูดของผู้อื่น

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงภาษาไทยไม่จืดจาง

การเล่นเสียงสัมผัสอักษร เพื่อให้เกิดความไพเราะ ดังตัวอย่าง

◎ หญิงเรียกแม่ชายเรียกพ่อขอไว้ใช้
มันชอบใจข้างปลอมไม่ชอบดู
ที่นางปิดที่ขีดไซให้ทะเล
คนจักษุแหล่หลิวไพ่วพลิวพลิก

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เพลงภาษาไทยไม่จืดจาง

การเลียนเสียงธรรมชาติ (สัทพจน์) ฟาง หมายถึง เสียงดังเหมือน
เสียงเอามือตบสิ่งของ ดังตัวอย่าง

๑ ล้องูเห่าเล่นก็ได้ใจกล้ากล้า
แต่ว่าอย่าชักเขื่องเข้าเบื้องนาง
ต้องว่องไวในทำนองคล่องทำทาง
ตบหัวฟางเดี่ยวม้วนจึงควรล้อ

คุณค่าด้านความรู้

อิสระณภณภษิตมีเนื้อหาคำสอนที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

๑. สอนให้เห็นความสำคัญของปัญญาแต่อย่างอวดรู้

ดังที่ว่า "จะเรียนคมเรียนเถิดอย่าเปิดฝัก" คือ ให้เป็นคนใฝ่รู้ แต่ให้เก็บความรู้ไว้ใช้เมื่อถึงเวลาสมควร เช่นเดียวกับการสอนให้รู้จริงแต่มีให้โอ้อวด ดังที่ว่า "ถึงรู้จริงนิ่งไว้อย่าไ้รู้"

คุณค่าด้านความรู้

๒. สอนให้รู้จักคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรองก่อนจะพูดหรือทำสิ่งใด

ดังที่ว่า

◎ เห็นตอนหลักปักขวางหนทางอยู่
พื้เคราะห์นี้ดูควรทิ้งแล้วจึงถอน
เห็นเต็มตาแล้วอย่าอยากทำปากบอน
ตรองเสียก่อนจึงค่อยทำกรรมทั้งมวล

คุณค่าด้านความรู้

เพลงภาษาไทยไม่จึกเต็มม

๓. สอนให้พิจารณาข้อบกพร่องของตนเองเพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข

ดังที่ว่า

"อย่างนอนเปล่าเอากะจกยกออกมา ส่งดูหน้าเสียทีหนึ่งแล้วจนอน"

คำกลอนนี้สอนว่าเราควรสำรวจจิตใจของตนเองอยู่เป็นนิจ
ว่าคิดดีทำดีอยู่หรือไม่ เพื่อจะได้เตือนตนอยู่เสมอ

คุณค่าด้านความรู้

๔. สอนให้มีใจหนักแน่น ไม่หลงเชื่อคำพูดขงโดยง่าย

ให้รู้จักไตร่ตรองให้ดีเสียก่อนที่จะคล้อยตามคำพูดของผู้อื่น ดังที่ว่า

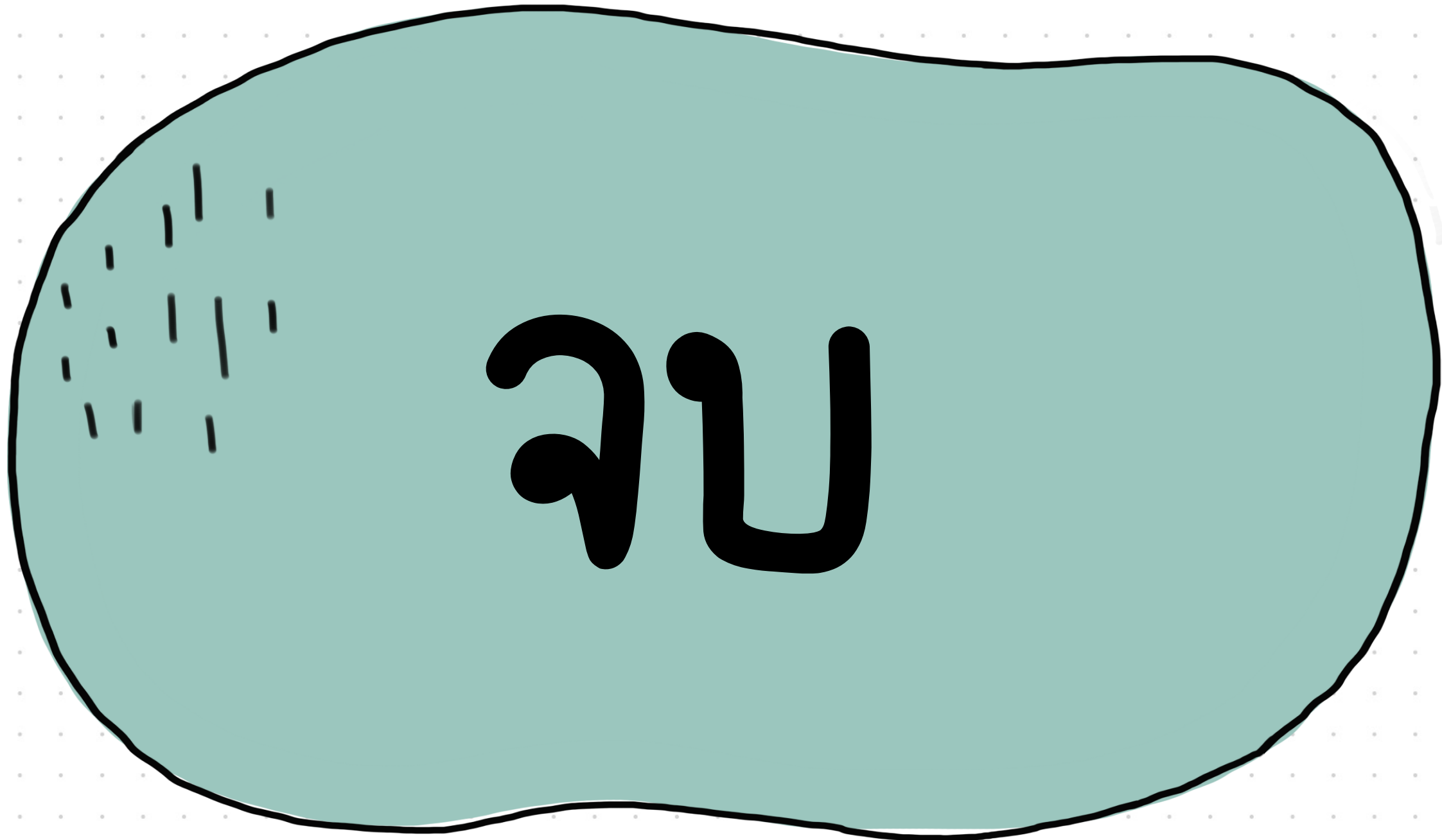
๐ อันเสานินแปดศอกตอกเป็นหลัก

ไปมาพลักบ๋อยเข้าเสายังไหว

จงฟังหูไว้หูคอยดูไป

เชื่อน้ำใจดีกว่าอย่าเชื่อยุ

ฉาบ